

Papinski univerzitet „Gregorijana“

NA DUHOVE (24. svibnja) 1931. izdao je papa Pijo XI. konstituciju »Deus scientiarum Dominus«, da reformira sve univerzitete i fakultete, koji stoje pod crkvenom jurisdikcijom, pa i one bogoslovske fakultete, koji su osnovani na državnim sveučilištima. Na blagdan Srca Isusova (12. lipnja) »Sv. Kongregacija za sjemeništa i univerzitete« objelodanila je uz papinsko odobrenje potanke norme, prema kojima treba da se provede papinska konstitucija. Iz cijeloga svijeta stigle su papi oduševljene zahvale s obećanjem, da će točno izvršiti volju Kristova namjesnika. Pa tako su svagdje započeli preudešavati crkvene univerzitete i fakultete prema papinskim odredbama. Lako se razumije, da se reforma gdje gdje ima boriti s velikim poteškoćama. Ali ove će se jamačno postepeno svladati.

Svakoga, koji je s veseljem pozdravio papinsku reformu, osobito zanima, kako se provela u samom Rimu, napose na papinskom univerzitetu »Gregorijani«. Zato ću sadašnje stanje »Gregorijane« ukratko prikazati.

1. Prije svega moram spomenuti, da je »Sv. Kongregacija za sjemeništa i univerzitete« na zapovijed i prema ovlaštenju Sv. Oca (mandato et auctoritate Sanctissimi Domini Nostri Papae) uvela na Gregorijani dva nova fakulteta (7. kolovoza 1932.), jedan za crkvenu povijest, a drugi za **misijologiju**, (Isti je dan ista Kongregacija osnovala na Papinskom Biblijskom Zavodu posebni fakultet »Znanosti o Starom Orijentu«). Ima dakle sada papinsko sveučilište Gregorijana sama, t. j. bez pridruženog joj Biblijskog i Istočnog Zavoda, pet fakulteta: za teologiju, za crkveno pravo, za crkvenu povijest, za misijologiju, za filozofiju,

2. Da može tko postati doktorom teologije, mora najprije nakon mature klasičke gimnazije slušati dvije godine skolastičku filozofiju i položiti ispit iz svih njezinih grana i povijesti filozofije, a onda pet godina na teološkom fakultetu: dakle sedam godina akademijskog studija.

Za doktorat iz crkvenoga prava, iz crkvene povijesti, iz misijologije, zahtijeva se za dvije godine svršena skolastička filozofija i za četiri godine svršena teologija, a onda još tri godine na dotičnom fakultetu; dakle devet godina akademijskog studija.

Za doktorat iz filozofije treba četiri godine.

Kaošto je na Gregorijani provedena papinska odredba o trajanju studija, tako i o ispitima. Zato bi bilo dovoljno spomenuti sve ono, što papinska konstitucija propisuje, i norme »Sv. Kongregacije za sjemeništa i univerzitete«, da se zna, kakvi su sada ispiti na Gregorijani. Svaki slušač mora

polagati ispit iz svakoga predmeta, koji je upisao. Ovaj ispit mora biti usmen, ali može se uz usmen zahtijevati i pismeni ispit. Za licencijata traži se osim onoga ispita iz svih pojedinih predmeta još poseban usmeni ispit iz glavne grupe pred 4 profesora dotičnog fakulteta, koji traje barem jedan sat, i pismeni ispit barem iz jedne glavne discipline, a uz to i seminarska radnja, kojom je prema sudu dotičnoga profesora dokazao svoju sposobnost za znanstveni rad. Za doktorat traži se prije svega licencijata. Onda disertacija, koju moraju prosuditi barem dva profesora. Svoju disertaciju mora kandidat, ako je odobrena, javno braniti. Napokon mora još ili držati javno predavanje o pitanju, kojim se posebno bavio, ili mora braniti određeni broj teza, koje se tiču njegove disertacije ili njegove glavne struke. Sud o obrani disertacije i ob ovom posljednjem usmenom ispitu mora dati barem pet profesora.

3. Prema odredbi papinske konstitucije (art. 33) dijele se struke ili discipline na glavne, pomoćne, posebne i tečajeve o pojedinim važnijim pitanjima iz glavnih ili pomoćnih struka (discipline principales, auxiliares, speciales, cursus peculiares). Glavne i pomoćne su sve propisane za ispit, a od posebnih mora svaki slušač odabrati jedan seminar. Izbor mora potvrditi dekan dotičnog fakulteta.

Koje su glavne i pomoćne struke svakog fakulteta, točno je odredila »Sv. Kongregacija za sjemeništa i univerzitete« (Normae, art. 27). Ali za posebne struke i tečajeve ostavlja slobodu i predlaže samo neke primjere (Appendix I.). Na Gregorijani uvedeno je stoga veliko mnoštvo posebnih struka i tečajeva. Neke su od njih razdijeljene na više godina, druge se svršavaju za godinu dana ili još prije.

Na teološkom fakultetu drže se ove posebne struke ili tečajevi: povijest apologetike, povijest dogmi, kontroverzije protiv modernih zabluda, povijest teologije, pastoralna teologija, opća metodologija, asceza i mistika, crkvena povijest i njezina metodologija, kršćanska arheologija, crkvena umjetnost, istočna teologija, vjerska psihologija i dr. Osim toga mogu bogoslovci izabrati i neka predavanja, koja se drže na drugim fakultetima Gregorijane, Biblijskog i Istočnog Zavoda, n. pr. o socijalnoj ekonomiji, o komparativnoj povijesti religije, o «emitskim jezicima, o povijesti islama.

Znanstvenih seminara ima dvadeset na bogoslovskom fakultetu.

Na crkvenopravnom fakultetu treba među posebnim predavanjima istaknuti: crkveni parbeni postupak, istočno crkveno pravo, socijalnu ekonomiju, koja se predaje kroz četiri godine, povijest rimskoga prava. Osim toga mogu juristi odabrati i neka predavanja na drugim fakultetima."

Juridički fakultet ima četiri znanstvena seminara.

Na filozofskom fakultetu drže se posebna predavanja i tečajevi o kritici ljudske spoznaje, o filozofiji sv. Tome, o fizici, o višoj matematici, o eksperimentalnoj psihologiji, o povijesti filozofije, koju predaju četiri profesora. Mogu izabrati i na juridičkom fakultetu socijalnu ekonomiju i na misijološkom fakultetu indijsku filozofiju.

Filozofski fakultet ima devet znanstvenih seminara,

4. Na fakultetu za crkvenu povijest i za misijologiju ću navesti nesamo posebne struke i tečajeve nego i glavne i pomoćne, jer nijesu kao za ostale fakultete određene u konstituciji »Deus scientiarum Dominus«, budući da onda još nijesu postojali ovakvi fakulteti.

Na fakultetu za crkvenu povijest predaju se ove prve godine nakon osnutka ove glavne i pomoćne struke: Iza stare crkvene povijesti raspravlja se o rimskom carstvu i kršćanstvu u prva 3 stoljeća, zatim o Konstantinu i Karlu Velikom u povijesti i legendi. Iz crkvene povijesti srednjega vijeka izabran je »Liber pontificalis«. Iz novije crkvene povijesti odabrano je ono poglavlje, koje se odnosi na život Crkve od 14.—16. vijeka. Iz nove crkvene povijesti predaje se o Crkvi za vrijeme velike francuske revolucije, za Napoleona i za restauracije. Druga su tema protestantske misije osobito među katolicima. Osim povijesti ide među glavne i pomoćne struke metodologija povijesti i njezine pomoćne znanosti, nauka o hagiografskim vrelima crkvene povijesti i kršćanska arheologija.

Među posebnim strukama i tečajevima nalazi se bizantska povijest, osobito carstvo Aleksija Komnena. Predaje se i bizantska crkvena povijest od 11.—15. vijeka i ruska crkvena povijest od početka pa do osnutka Sv. Sinoda, patristička teologija, povijest engleskih skolastika od 1200.—1320., izabrana pitanja iz crkvene povijesti, koja se odnose na apologetiku, povijest crkvenoga prava, povijest raznih misija.

Na fakultetu za crkvenu povijest ima sedam znanstvenih seminara.

Na misijološkom fakultetu predaju se ove prve godine kao glavne i pomoćne struke: misijonarska dogmatika, misijsko pravo, opća misijska povijest, povijest religije, uvod u misijologiju, misijska moralka, metodologija crkvene povijesti.

Posebne su struke: izabrana pitanja iz povijesti azijskih misija u 16. stoljeću, uvod u indijske filozofije, hinduizam, budistički monahizam, povijest singaleške misije, singaleški jezik, sanskrit, turski jezik, islamizam, arapski jezik, povijest misija u španjolskoj Americi, povijest »španjolskoga kraljevskog vikarijata«, povijest misija među afričkim crncima, jezik kikongo.

Misijološki fakultet ima šest znanstvenih seminara.

To je kratki prikaz predavanja i seminara na Gregorijani u ovoj akademskoj godini. Bez sumnje ova predavanja sa seminarima omogućuju svestrano i savršeno postizavanje one svrhe, koju postavlja crkvenim univerzitetima i fakultetima papinska konstitucija »Deus scientiarum Dominus« (art. 2.): »Svrha je crkvenih univerziteta i fakulteta: slušača u onim disciplinama, koje su svete ili sa svetima skopčane, prema katoličkoj nauci dublje poučiti; uputiti ih u poznavanje vrela, u način znanstvenog istraživanja i rada i u vršenje profesorske dužnosti; napokon njihova je svrha brinuti se što bolje, da se one discipline goje i unaprijede.«

5. Novim rasporedom predavanja uvedeno je veoma mnogo pozitivnih predmeta. Mogao bi koji oduševljeni pristaša spekulativne metode nazrijevati u tom mnoštvu pozitivnih predmeta pogibao za spekulativnu dubljinu. Ali treba imati dvoje na pameti. Prvo, da je takav novi raspored odobrila i uvela Sv. Stolica, koju vodi Duh Sveti, Drugo, da je sloboda mudro ograničena, te i sada kaošto i prije reforme prevladava spekulativni smjer.

6. Toliko proširenje nastavnog nacrtu zahtijevalo je i mnogo veći broj profesora negoli je bio prije reforme. Zato je pozvao preč, o. General Družbe Isusove, kojemu je od Sv. Stolice povjerena briga oko Gregorijane (kaošto i oko Biblijskog i Istočnog Zavoda), mnogo novih profesora iz svih krajeva svijeta: ima Francuza, Engleza, Španjolaca, Talijana, Nijemaca, Belgijaca, Holandeza, jedan Ruten,

Profesora ima ove godine na bogoslovskom fakultetu 43, na crkvenopravnom 9, na filozofskom 23, na povijesnom 18, na misijološkom 14. Ali neki profesori predaju na raznim fakultetima, a neki na jednom fakultetu za slušače raznih fakulteta, pače i Biblijskog i Istočnog Zavoda. Tako se nešto smanjuje broj profesora, a uz to im se proširuje radno područje. Istotako mogu slušači pohađati predavanja na raznim fakultetima Gregorijane i na Biblijskom i Istočnom Zavodu, a da ne trebaju plaćati upisnine za svaki napose. I to je jedna od raznih koristi, koja slijedi iz toga, što je papa Pijo XI. pridružio Gregorijani Biblijski i Istočni Zavod, premda im je ostavio autonomiju, (Motu proprio od 30. IX. 1928.)

7. Tvrdo se nadam, da će dragi Bog svojim blagoslovom pratiti papinski univerzitet Gregorijanu i u novoj palači, u koju se preselio u studenom 1930., i u novoj uredbi prema propisima papinske konstitucije o reformi crkvenih univerziteta i fakulteta. Kako je Bog dosada blagoslovio Gregorijanu, pokazuje nam crkvena povijest. Samo ću neke činjenice spomenuti. Gregorijana broji među svojim učenicima 6 svetaca, mnogo blaženika, među njima i našega Marka Krizina, 12 papa, među kojima su Leon XIII.,

Benedikto XV. i Pijo XI. Od kardinala, koji su još među živima deset ih je nekadašnjih učenika Gregorijane, a među današnjim biskupima više od 200. Broj slušača narastao je ove godine ma 1800, a dolaze sa svih strana svijeta. Neka Gregorijana uvijek t u svemu ispunjava ono, što od nje očekuje Sv. Otac, koji Gregorijanu zove »svojim papinskim univerzitetom«.

Fr. Šanc D. I.

FIAT LUX!

DR. D. JAKŠIĆ I OKRUŽNICA PIJA XI. O EFESKOM SABORU.

Beogradski sveučilišni profesor dr. D. Jakšić izdao je u posebnoj brošuri od 37 stranica članak, što ga je g. 1932. napisao »Povodom enciklike pape Pija XI. o vaseljenskom Saboru Efeskom« u 9., 11. i 12. broju »Patriaršijskog Glasnika«. Kako je taj članak posve polemički te pod imenom kritičkih refleksija netočno prikazuje neke povijesne činjenice, prisiljeni smo, da glavne napadaje autorove na tu encikliku ocrtamo u pravom svijetlu i tako ih pobijemo.

Odmah u uvodu pisac zamjerava »prvosvešteniku« rimske Crkve, što ta »u tako svečanom momentu ..

ponajprije misli i govori o božanskoj lađi Petrovoj

(divina Petri navis), kao da je apostol Petar osnovao Kristovu Crkvu, a ne Gospod Isus Hristos!« Nepristrani tumač ovih triju riječi papinih znat će, da »divinus« ne znači uvijek »božanski« nego da ovdje prema kontekstu jedino može značiti »Božji«. Papa naime tom riječju dosta jasno veli, da je doista Sin Božji (a ne Petar) saziđao svoju Crkvu, koju je povjerio upravi kormilara Petra. U tom smislu veli i Grgur I. (Ep. I, 4), da je primio upravu stare i silna uzdrmane lađe.

Uostalom Pijo XI. već prije te misli govori o drugoj stvari. Jer u poniznoj zahvalnosti i na temelju povjesničkih činjenica ističe, kako je božanski Spasitelj vazda ostao vjeran svojoj Zaručnici Crkvi prema svom obećanju: »*Ja sam s Vama sve dane do svršetka svijeta.*« I zato je papa čvrsto uvjeren, d* Isus i ubuduće ne će ostaviti Crkve svoje na cjedilu.

Papi također »nije najvažniji dio enciklike ...

isticanje, da je tobože papski primat i njegova nepogrešivost u vjerskom učenju bila priznata već na početku 5. vijeka...« Već u glavnom raspoređi! svoje okružnice veli Pijo XI: »U načinu pobijanja Nestorijeve hereze, kojega su se držali saborski Oci, i uopće u obdržavanju čitavog Efeskog Sabora osobito su tri dogme katoličke vjere u očima svijetu i u svom sjaju zasjale, naime: da je jedna osoba Isusa Krista, i to božanska; da je blažena Djevica Marija zaista i uistinu Bogorodica, koju kao takovu svi treba da priznavaju i poštuju, jednako da po Božjoj volji Rimskome Papi pripada, kad se radi o predmetu vjere i ćudoređa, vrhovni i najviši i nikom ne podređen autoritet nad svima i pojedinama Kristovim vjernicima,«¹